

zmského soudu v Praze zřízený jakýsi vrchní zemský soud v Liberci se sídlem ve Vídni rozhodovati s právní účinností v právních záležitostech, k jichž rozhodování ve stolici druhé vrchní zemský soud v Praze jest příslušným. V důsledku toho slušelo i toto rozhodnutí nezákonně zřízeného vrchního zemského soudu v Liberci prohlásiti neplatným. Podrobuje pak nejvyšší soud usnesení vrchního zemského soudu v Praze ze dne 19. srpna 1918 k stížnosti správce konkursní podstaty vlastního rozhodování, nemůže rekursu tomu upřítí důvodnosti. Vedle ustanovení § 49 odst. 2 konk. ř. platí ovšem pro rozúčtování nároků, které mají dojíti uspokojení ze zvláštních podstat, i když byly tyto zcizeny v konkursu dle přípustnosti § 120 odst. 2 konk. ř., předpisy řádu exekučního. Leč tím není nikterak dotčen pořad instancí, jenž pro nařízení a rozhodnutí konkursního komisaře určen jest v § 176 odst. 2 konk. ř., dle něhož jde opravný prostředek z rozhodnutí takového k vrchnímu zemskému soudu a pak dále na nejvyšší soudní dvůr. Vždyť citovaný § 49 odst. 2 konk. ř. stanoví platnost exekučního řádu jen pro pořadí nároků, čímž vyjádřiti chce, že na místě ustanovení §§ 31 až 41 starého konkursního řádu nastoupiti mají předpisy nového řádu exekučního, které přesně určují, pokud a jak z výtěžku dražebního zástavní věřitelé dojdou uspokojení, takže opakování předpisů těch v konkursním řádu jevílo se zbytečným. Že předpisů těchto právě i pro postup a pořadí při rozúčtování zvláštní podstaty v konkursu užití sluší, bylo již rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 12. března 1918 vysloveno, ale nic více, zejména nikoli, že by tím dotčen byl i pořad stolic pro řízení konkursní, stanovený v § 176 konk. ř. Že nemůže se předpis uvedeného § 49 odst. 2 konk. ř. vztahovati i na pořad stolic, zřejmo z toho, že ustanovení to dovolává se jen exekučního řádu, v němž pořad stolic vůbec není pro řízení exekuční normován. Kdyby byl tedy zákonodárce ustanovením § 49 odst. 2 konk. ř. obmyslel pro rozpočtení usnesení zvláštní podstaty v konkursu, vydané konkursním komisařem, zavéstí pořad instancí, jak platí tento pořad pro řízení exekuční, byl by to byl nutně musil vyjádřiti i v § 176 konk. ř. jako výjimku ze všeobecného tam normovaného pravidla. Tomu nevádí, že v tomto § 176 konk. ř. jest se dovoláno § 528 c. ř. s., poněvadž se současně praví, že stanovený zde předpis platiti může jen, pokud konkursní řád nic jiného neustanovuje. Stanoví-li ale § 49 odst. 2 konk. ř., **že pro rozpočet zvláštní masy v konkursu platí předpisy řádu exekučního**, pak platí i pro takového druhu usnesení konkursního komisaře ustanovení § 239 posl. odst. ex. ř., aniž proto třeba změnití pořad stolic konkursním řádem stanovených. Slušelo se proto usnesení naříkané, jímž dovolaný vrchní zemský soud svou nepřislusnost vyslovil a rekursy do rozpočetního usnesení konkursního komisaře dle § 44 j. n. krajskému soudu v Mostě jako příslušnému soudu rekursnímu odkázal, zrušiti jako nezákonné a jemu, k rozhodnutí jejich jedině příslušnému, vyřízení jejich uložití.

Čís. 71.

Popírá-li německý státní příslušník v tuzemsku manželský původ dítěte manželkou jeho zrozeného, nutno po stránce práva hmotného použiti předpisů německého občanského zákoníka (§§ 1591 a násl.) a nikoli usta-

novení § 158 obč. zák. V případě takovém platí zejména i jednoroční lhůta k odporování manželskému původu.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, Rv I 109/19.)

Žaloba manžela, saského státního příslušníka, aby bylo uznáno právem, že dítě jeho manželkou zrozené, není jeho manželským dítětem, byla přes to, že bylo zjištěno, že žalobce, konaje v kritické době službu válečnou v poli, dítě to zploditi nemohl, pr v ý m s o u d e m (krajským soudem v Mostě) zamítnuta proto, že žalobce podal žalobu na oduznání manželského původu dítěte teprv během čtvrtého měsíce po té, co nabyl o tom zprávu, tedy po uplynutí tříměsíční lhůty § 158 obč. zák. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl žalobě v podstatě z těchto důvodů: Právní poměry mezi rodiči a dítěty řídí se vedle zásad mezinárodního soukromého práva, jak tyto došly, pokud jde o poměr mezi bývalým Rakouskem a německou říší, výrazu v §§ 4, 33 a násl. obč. zák. a v čl. 7 a násl. uvoz. zák. ku něm. obč. zák. dle osobního statutu manželského otce neb nemanželské matky, to jest dle zákona onoho státu, k němuž osoby tyto dle svého státního občanství přísluší. To musí platiti i tehdy, jde-li o manželský původ dítěte, poněvadž původ takový jest podmínkou vzniku otcovské moci a právních vztahů, vyvěrajících z ní v poměru mezi manželským otcem a dítětem. Nutno tudíž, popírá-li německý státní příslušník v tuzemsku manželský původ dítěte manželkou jeho zrozeného, použití po stránce práva hmotného předpisů §§ 1591 a násl. něm. obč. zák. a nikoliv ustanovení § 158 obč. zák. Také čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák. stanoví výslovně, že manželský původ dítěte se posuzuje dle německého zákona, je-li manžel matky v době narození děcka Němcem. Z toho plyne zároveň, že, je-li ve sporu o manželský původ dítěte zahájeném v oblasti platnosti německého občanského zákoníka žalující manžel cizincem, se posuzuje nárok žalobní po stránce práva hmotného dle práva jeho domova. Že se tak v skutku děje, jde na jevo z rozsudku říšsko-německého sděleného v č. 43 Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit in Oesterreich z roku 1908, str. 337. Tím jest vyhověno i požadavku vzájemnosti. Právní tento náhled hájí z největší části i novější právní věda. Dle § 1594 něm. obč. zák. obnáší však lhůta k odporování manželskému původu jeden rok od doby, kdy muž zvěděl o narození dítěte. Lhůta tato byla ve případě tomto zachována, poněvadž od narození dítěte, tudíž ode dne, kdy se žalobce mohl nejdříve o narození tomto dověděti, uplynulo do dne podání žaloby necelých pět měsíců. Jelikož jest však i zjištěno, že žalované dítě nevzešlo z tělesného obcování žalobce s jeho manželkou a jest splněna tudíž i podmínka § 1591 něm. obč. zák., dle něhož jest dítě nemanželským, když jest dle okolností zjevně nemožno, aby je byla žena s mužem počala, slušelo vyhověti žalobcovu odvolání a uznati dle prosby žalobní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání opatrovníka dítěte.

Důvody:

Podle obsahu dovolání, jež opírá se o § 503, č. 4 c. ř. s., jedná se jen o to, zda pro určení lhůty k odporu § 158 obč. zák. vedle materiálního práva použití dlužno práva tuzemského či německého. Žalobce jest státní

příslušník saský. Vzhledem k tomu bylo právem použito práva německého, ve směru tom musí soud dovolací úplně přisvědčiti k důvodům soudu odvolacího, jež jsou právnicky bezvadné a vývody dovolacími vyvráceny nejsou, při čemž se, hledíc k vývodům dovolacím, podotýká ještě toto: Ve směru formelním dlužno ovšem dovolání přisvědčiti v tom, že v případě tomto, kde se jedná o právní poměry povahy práva rodinného, neposkytují ustanovení §§ 35 až 37 obč. zák., vztahující se pouze ku právním jednáním, žádné opory pro použití cizího práva. Z téhož důvodu nemůže také § 34 obč. zák., kterého se dovolává revisní odpověď, přicházeti v úvahu ve směru tom, kdežto ustanovení § 33 obč. zák., o který se dovolání opírá, má na zřeteli jen formelní a nikoli materiální recipocitu. Musí se tudíž, poněvadž občanský zákoník ve svých sporých ustanoveních o mezinárodním právu soukromém neobsahuje předpisů o tom, jakého zákona dlužno použiti, jsou-li před tuzemským soudem vzneseny nároky práva rodinného od cizozemců proti tuzemcům, otázka tato vedle § 7 obč. zák. rozhodnouti podle přirozených právních pravidel, t. j. podle právního vědomí lidu odpovídajícího zákonům logického myšlení. Právní věda německá, jež měla velký vliv na vývoj právního vědomí v bývalém Rakousku, došla výrazu ve čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák., jenž stanoví, že manželský původ dítěte se posuzuje podle německých zákonů, je-li manžel matky v době narození dítěte německým státním příslušníkem. Této právní zásady dlužno tedy použiti z pravidla i u nás. Ve věci samé uvádí dovolání, že v otázce o manželském původu, o kterou jde, právo státní příslušnosti vůbec v úvahu nepřichází, manželský původ má prý mravní základ v přirozeném příbuzenství a musí prý tudíž soudy tuzemské vůbec použiti dotčených ustanovení práva tuzemského, nehledě ku státnímu občanství zploditele a nehledě k tomu, jak v tomtéž případě se jedná s rakouskými státními příslušníky v cizozemsku. V tomto směru dlužno však úplně přisvědčiti náhledu soudu odvolacího, který se úplně shoduje s doktrinou největší části nových spisovatelů právních. Se stanoviska theorie práva mezinárodního platí zásada, že pro osobní poměr mezi rodiči a manželskými dětmi rozhodným jest statut personální. V otázce statutu, který jest bezprostředně směrodatným pro posuzování manželského neb nemanželského původu dítěte, možno však označiti větu, že jest rozhodným personální statut manžela v době narození dítěte, jak věta ta dochází také výrazu v uvedeném čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák. za panující mínění. Že při odporování manželskému původu dítěte otcem může býti rozhodným jen personální statut otcův, vysvitá již z toho, že odpor ten se vznáší pro účinky, které čelí proti dítěti. Byl proto v případě tomto personální statut žalobcův právem pokládán za rozhodný pro řešení sporné otázky. Okolnost, že v případě našem, použije-li se práva cizozemského, se posune právní postavení dítěte, narozeného v tuzemsku, jehož manželský původ je sporný, potud v jeho neprospěch, že právo tuzemské ustanovuje v § 158 obč. zák. lhůtu tříměsíční, po jejímž uplynutí zanikne právo popírati manželský původ dítěte, kdežto podle německého práva (§ 1594) lhůta k odporu obnáší jeden rok, nemůže tomu býti na závadu, jakmile jest vysloveno, že dlužno zásadně trvati na shora uvedených zásadách mezinárodního práva soukromého. Dovolává-li se konečně revise výnosu min. spravedl. ze dne 10. října 1860, č. 14.939 a ustanovení §§ 183 a 219 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854,

č. 208 ř. z., aby dokázala, že dlužno použití práva tuzemského vždy, když nabývá dítě příznivějšího stavu, než, použije-li se právních předpisů cizozemských, dlužno proti tomu uvést, že tato ustanovení zákonná se týkají jen provisorních opatření povahy formelní a že nezasahují ani dost málo do osobních práv dětí tam jmenovaných. Při tomto stavu věci a práva nemohlo, poněvadž i ostatní okolnosti skutkové, jež jsou rozhodny pro oduznutí manželského původu žalovaného, byly zjištěny a nebyly v odpor vzaty, bezdůvodnému dovolání býti vyhověno.

Čís. 72.

V nájemní smlouvě obsažené ujednání, že vlastník domu najimateli prodá během určité doby kdykoli na jeho požádání dům za určitou cenu, není právem předkupním po rozumu § 1072 obč. zák.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, R II 20/19.)

Návrhu, by na základě nájemní smlouvy zapsáno bylo v pozemkové knize předkupní právo pro navrhovatele, bylo prvním soudem (krajským soudem v Olomouci) vyhověno, rekursní soud (vrchní zemský soud v Brně) pak jej zamítl. Důvody: Podle § 9 knih. zák. může být právo předkupní, jež jest po rozumu § 1073 obč. zák. z pravidla osobním právem, do pozemkové knihy zapsáno a tím proměněno v právo věcné. Toto právo předkupní předpokládá podle svého pojmu uzavření smlouvy kupní, ježto lze podle § 1072 obč. zák. o předkupním právu, jež tvoří předmět knihovního zápisu podle § 9 knih. zák., mluvit jen tehdy, nabývá-li kupující věci pod tou podmínkou, že ji, kdyby ji chtěl zase prodati, nabídne k vyplacení prodávajícímu. Z toho jde, že vlastníkem domu najimateli propůjčené právo předkupní, které není ve spojení s kupní smlouvou, nýbrž se smlouvou nájemní, nepatří k oněm právům, jež mohou být podle § 9 knih. zák. zapsána do pozemkové knihy, jak nade vší pochybnost vysvětluje z citace § 1073 obč. zák. v uvedeném § 9 knih. zák.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu navrhovatele nevyhověl.

Důvody:

V odstavci VI. nájemní smlouvy. o níž jde, je užito sice výrazu »právo předkupní«, avšak to, co se pod tímto označením blíže uvádí, není svou podstatou právem předkupním. Toto jest v § 1072 obč. zák. definováno v tom smyslu, že ten, kdo nějakou věc pod tou podmínkou prodává, že kupující chce-li ji opětně prodati, má mu výkup nabídnouti, má právo předkupní. V daném případě bylo však domnělé »předkupní právo« propůjčeno tím způsobem, že se vlastník a pronajimatel domu prohlašuje ochotným, prodati svůj dům nájemci během 10 let za kupní cenu 135.000 K kdykoli na jeho požádání. Jest na prvý pohled patná, že to, co se tu rozumí pod »předkupním právem«, nekryje se naprosto s pojmem předkupního práva, jaké má zákon v citovaném § na mysli. Kdežto dle zákona vyhražuje si ten, kdo věc prodává, právo, věc zpět koupiti, slibuje v daném případě majitel věci, že tuto nájemníkovi prodá. Nejde-li tu však o právo předkupní, totiž o právo, jak je určují §§ 1072 a 1073 obč. zák.,